

A rektorok a minőséget féltik Gólyák - tudás nélkül?

Az oktatási tárca elkészítette a felsőoktatási felvételi módosításáról szóló rendelettervezetet - ennek tartalmáról múlt heti Universitas oldalunkon írtunk. Az egyetemek vezetőit tömörítő Magyar Rektori Konferencia (MRK) szükségesnek tartja a felvételi eljárás módosítását, de a tervezet néhány pontjával kapcsolatban kételyeket fogalmazott meg.

A felvételi eljárás módosítását szükségesnek és időszereinek tartjuk, a kormányrendelet-tervezet koncepcióját elfogadjuk, a változtatások többségével egyetértünk - írja az MRK észrevételeit tartalmazó dokumentum bevezetőjében Mészáros Rezső, a Konferencia elnöke, a Szegedi Tudományegyetem rektora. A testület e dokumentumban fogalmazza meg a felsőoktatási felvételi módosításáról szóló rendelettervezettel kapcsolatos észrevételeit.

Az MRK a legnagyobb problémát a szakcsoportok bevezetésében látja. A minisztérium 14 szakcsoportba kívánja besorolni az egyetemi és főiskolai szakokat, és az államilag finanszírozott képzésre felvehető hallgatók számát már jövőre sem intézményekre és karokra, hanem szakcsoportokra határoznák meg. Így az egyes intézményeknek versenyezniük kellene a hallgatókért és az államilag finanszírozott hallgatói helyekért. A Rektori Konferencia nehezményezi, hogy

nincs tisztázva, ki, mikor és milyen gyakorisággal adja meg a szakok szakcsoporti besorolását. Ha a szakcsoport szakmai kategória lesz - mint ahogyan az MRK javasolja -, és nem finanszírozás szerinti besorolás, a szakcsoportra megállapított létszámból nem lehet majd finanszírozási normatívát számolni.

A testület érthetetlennek tartja azt az elképzelést, mely szerint a felvehető hallgatóknak a többletpontok nélkül elegendő az elérhető felvételi pontszám 50 százalékát teljesíteni a bejutáshoz. Ez azt jelenti - fogalmaz az állásfoglalás -, hogy nulla felvételi vizsgaponttal is bekerülhet valaki a felsőoktatásba, de kettes érettségivel is. Gyakorlatilag tudás nélkül érkező hallgatókat veszünk fel - szögezi le az MRK. Mindez ellentmondásban van a minőségbiztosítás kívánalmával, és azzal az előirrással, hogy az egyetem csak 4 százalékos csökkenést engedhet meg a hallgatói létszámból.

Nem ért egyet a Konferencia azzal, hogy a szóbeli felvételi vizsga - mert kevésbé objektív - csak egyharmad arányban, míg az írásbeli kétharmad arányban számítson a felvételi eredménybe. Az MRK szerint meg kellene hagyni az 50-50 százalékos arányt, mert az felsőoktatásban oktatott szakok jelentős részénél fontos a szóbeli megnyilvánulás, ezért a felvételizők képességeinek és komplex teljesítményének objektív megítéléséhez ez a megoldás járulna hozzá leginkább.

Keczer Gabriella

Újraindul a portugálképzés

A portugálképzés újraindításáról tárgyalt a szegedi bölcsészkaron az ibériai országok budapesti nagykövete, aki segítséget is ígért az oktatási feltételek megteremtéséhez.

Portugália budapesti nagykövete, Joao Carlos Versteeg tett látogatást múlt pénteken a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, ahol dr. Berta Árpád dékánnal és dr. Pál Józseffel, az Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék vezetőjével a portugál képzés elindításáról folytattak tárgyalást. A bölcsészkaron néhány hónappal ezelőtt született az elhatározás, hogy négy év után újraindítják a portugálnyelv-oktatást, majd pedig a képzést további elemekkel bővítve idővel önálló portugál szakon folytatnak oktatást. A jövő februártól az olasz tanszéken elkezdődő nyelvi kurzust Fernando Costa, a budapesti Camoes Intézet munkatársa tartja, aki szintén részt vett a múlt heti megbeszélésen. Szeptembertől már olyan hat féléves speciális képzést hirdetnek meg a karon, amely-

nek részeként a portugál nyelv elsajátítása mellett az ibériai ország kultúrájának, irodalmának és történelmének megismerésére is lehetőségük lesz a hallgatóknak. A későbbi tervek között pedig szerepel a portugál szak akkreditálása, és külön tanszék létrehozása.

A portugál nagykövet lapunknak nyilatkozva elmondta: támogatja az új képzés elindítását, és a két-háromszáz hallgatót vonzó budapesti portugál szak sikerét látva biztos abban, hogy Szegeden is hasonló érdeklődéssel fogadják a kezdeményezést. Joao Carlos Versteeg úgy véli, a szegedi képzés lehetőséget nyújt arra, hogy a magyar hallgatók hazájukon kívül is kamatoztathassák tudásukat, akár az Európai Unióban, akár a világnak azokon a területein, ahol mintegy 200 millió népesség beszéli a portugál nyelvet. Portugália is segítséget nyújt a képzés elindításához: három éven keresztül fizetnek egy főállású oktatót, továbbá könyveket és oktatási segédanyagokat adnak a szegedi bölcsészkaraknak.

H. Sz.

A portugálképzésről Pál József, Berta Árpád, Joao Carlos Versteeg és Fernando Costa tárgyalt a bölcsészkaron. (Fotó: Gyenes Kálmán)

60 éves Makk Ferenc történészprofesszor „Szakmai viták mindig lesznek”

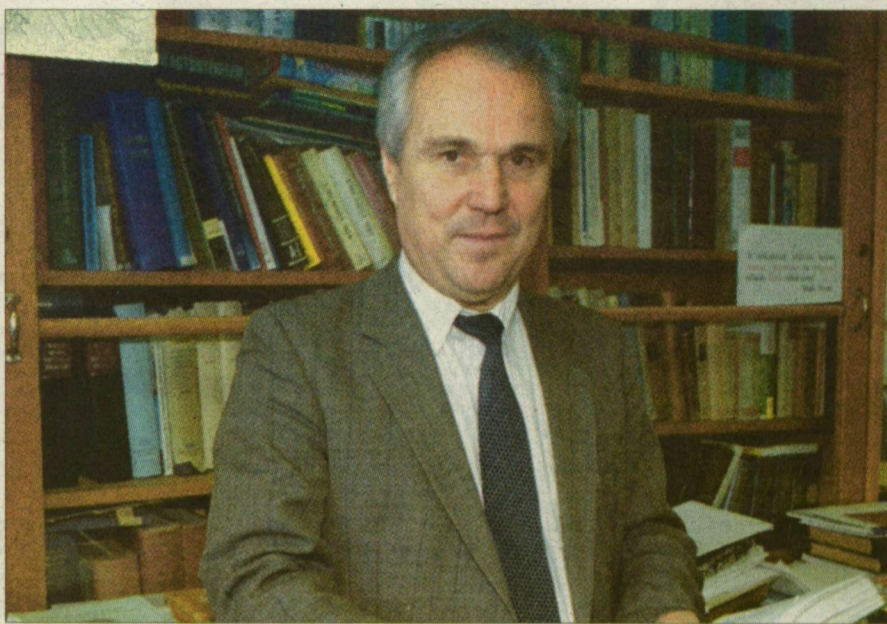
A középkori magyar történelem szakmailag elismert szegedi kutatója, dr. Makk Ferenc professzor december elsején ünnepelte hatvanadik születésnapját. Változatos életpályája során foglalkozott ókori és bizánci történelemmel, majd érdeklődése az Árpád-kori magyar történelem felé fordult, de munkája kiterjedt a történelmi segédtudományok művelésére is. A születésnap fényét az is emelte, hogy ezzel egyidőben jelent meg Makk Ferenc és Kristó Gyula professzor legújabb könyve, Az Árpádok.

- Milyen motivációs tényezők irányították a tudományos pályára?

- Már az általános iskola nyolcadik osztályában - kiváló magyar-történelem szakos osztályfőnököm hatására - elhatároztam, hogy magyar-történelem szakos tanár leszek. Ez a gondolat tovább erősödött bennem a bajai III. Béla Gimnáziumban, ahol szintén kiváló tanárok oktatták a magyart és a történelmet. Így vezetett az utam a szegedi egyetemre, ahol Hahn István és Szádeczky-Kardoss Samu professzorok voltak rám nagy hatással, és keltették fel az érdeklődésem a kutatói pályára iránt. A történelem mellett latin és görög szakon tanultam, és először ókori történelemmel kezdtem foglalkozni, Sallustiuszal, Catinával és Cicero korával. A görög antikvitás tanulmányozásáról a bizantológia iránt érdeklődtem és a kárpát-medencei avarokkal foglalkozó Szádeczky professzor javasolta, hogy görög szakon középkori bizánci témából írjak szakdolgozatot. S mivel a bizánci források nagyon fontosak a 12. századi magyar történelem megismeréséhez, így kezdtem foglalkozni az Árpád-kori történelemmel és azon belül a magyar-bizánci kapcsolatokkal.

- Az Árpád-kori és a bizánci történelem kutatását egészítette ki idővel a történelmi segédtudományok művelésével. Hogyan kapcsolódott ez a tudományos munkájához?

- Egy évvel azután, hogy 1983-ban a Klasszika-Filológia Tanszékéről átkerültem az akkori történelmi szakcsoportba, létrejött a Történelmi Segédtudományok Tanszék, a budapesti után másodikként az országban. Fel-

Dr. Makk Ferenc: „A középkori történelem értékelésében nem történt gyökeres változás, viták persze vannak a régebbi korok megítélésében.” (Fotó: Gyenes Kálmán)

Életút

Munkatársunktól

Dr. Makk Ferenc történészprofesszor 1940-ben született Baján, ahol a III. Béla Gimnáziumban érettségizett. A szegedi egyetemen 1964-ben történelem-latin, 1966-ban görög szakos diplomát szerzett. 1965 óta az egyetem oktatója, 1983-ig a Klasszika-Filológia Tanszéken dolgozott, 1984 óta vezeti az általa alapított Történelmi Segédtudományok Tanszékét, 1992-től egyetemi tanárként, közben 1991-ben akadémiai doktor lett. Kutatásai a középkori magyar-bizánci történelmi kapcsolatokra, az Árpád-kori magyar történelemre és a segédtudományokra terjednek ki. Három és fél évtizedes kutatómunkája során eddig 26 könyvet írt, további 13 kötetet szerkesztett, mintegy 170 tanulmánya jelent meg több nyelven itthon és külföldön.

kértek a tanszék megszervezésére és vezetésére, mivel latin és görög forrásokkal foglalkoztam, és a segédtudományok fő témája éppen a forráskutatás. A tanszék létrejöttének időpontja egybeesik azzal az időszakkal, amikor a korabeli magyar történelemtudomány felismerte, hogy források nélkül nem lehet művelni a történettudományt. Addig ugyanis igen sokan dogmák alapján írták a történelmet. A tanszéknek ma is fontos feladata a forráskutatás, illetve azok kiadása. Felvállaltuk például, hogy közreműködünk az Anjou-kori oklevéltár elkészítésében. Már 12 kötet meg is jelent, s a teljes mű legalább 50-60 kötet lesz. Ha a sorozat elkészül, a teljes Anjou-kort több szempontból újra fogják értékelni a kutatók.

- A rendszerváltással a magyar történelem 20. századi

eseményeit sok tekintetben átvértékelték. Az Árpád-kori történelemnek vannak-e olyan epizódjai, amelyeket újra kellett írni?

- A középkori történelem értékelésében nem történt gyökeres változás, hiszen a marxizmus és a politika számára a 19-20. századnak volt különösen nagy jelentősége. Ettől függetlenül vannak viták a régebbi korok megítélésében. A történelem egy része például ma azt mondja, feudalizmus nem létezett. En kitartok korábbi véleményem mellett, miszerint a feudalizmus önálló társadalmi-gazdasági formáció volt, s a fogalmat nem is a marxizmus, hanem a 18. század végi francia történészek találták ki. Viták a jövőben is lesznek, mivel mindig kerülnek elő új források. Vannak például, akik azt állítják, hogy 1301-ben nem halt ki

az Árpád-ház férfi ága, de ezt eddig nem tudták bebizonyítani. Nem dőlt el egyértelműen az sem, hogy a honfoglalás időszakában nomádok voltak, vagy letelepült életmódot folytattunk. Nem tudott megnyugtató választ adni a történettudomány arra a kérdésre sem, hogy hányan voltak a honfoglaló magyarok, illetve az előttünk már itt lakó népek. A vitatott kérdések sorát természetesen még lehetne folytatni.

- Az ön nevét gyakran lehet olvasni könyveken Kristó Gyula professzoréval. A napokban megjelent „Az Árpádok - fejedelmek és királyok” című munka is közös művük. Mennyiben hoz ez a könyv újat az eddigi ismeretekhez képest?

- Jó szakmai és kiváló emberi kapcsolatot van közöttünk, hiszen 1959 óta barátok vagyunk. Több évtizedes közös munkánk vetette meg a szegedi középkorász műhely alapjait, amelyben számos szakember dolgozik együtt, közülük jelenleg tíznek van tudományos fokozata. A most megjelent könyv alapjait 1987-ben írtuk meg az Interpress Magazinban, ahol sorozatban jelentek meg az Árpád-házi királyok életrajzai. A kötet most a legújabb kutatási eredményeket is tartalmazza. A hagyományos történelemkönyvektől eltérően az életrajzokban az uralkodók emberi vonásait, a rájuk jellemző lélektani mozzanatokot, a történelem életközeli tényeit domborítottuk ki.

Hegedűs Szabolcs

Ifjúsági Bolyai-pályázat

Budapest (MTI)

Még egy hétig pályázhatnak a középkorász diákok az oktatási tárca és a Bolyai Alapítvány ifjúsági díjára. A pályázaton a magyarországi középkorászok harmadik évfolyamán tanuló nappali tagozatos diákok, valamint felsőoktatási intézmények hallgatói vehetnek részt. Az idén a középkorászok az epilepsziás emberi agyszövet szerkezeti abnormalitásairól, az egyetemisták a tanulási memóriafolyamatokról, illetve szelektív figyelési folyamatokról felelős agyi hullámtevékenység szerkezeti és működési alapjairól készíthetik el pályamunkájukat, amelyeket december 10-ig kell benyújtani.

A legjobban sikerült írásos anyagok szerzői szóban 2001. február elején vehetik meg munkáikat. A bírálóbizottság döntését követően 2001. március közepén egy középkorász diák, illetve egy egyetemi, főiskolai hallgató veheti át az Ifjúsági Bolyai Pályázat nyertesének járó díjat. A győztes középkorász felvételi nélkül kerül be egy általa szabadon választott felsőoktatási intézménybe, a nyertes egyetemi vagy főiskolai hallgató pedig doktori képzésben vehet részt. A nyertesek és felkészítő tanáraiak ellenfelül 300-300 ezer forintos pénzjutalomban is részesülnek.

Nyakkendő nélkül

Munkatársunktól

Dr. Tandori Károly matematikus lesz a vendége az „Akadémikusok nyakkendő nélkül” című beszélgetés-sorozatát követő estejének, amelyet december 6-án, szerdán délután fél ötkor rendeznek a Móra Ferenc Múzeum dísztermében. A professzorral dr. Csáky Béla matematikus beszélget.

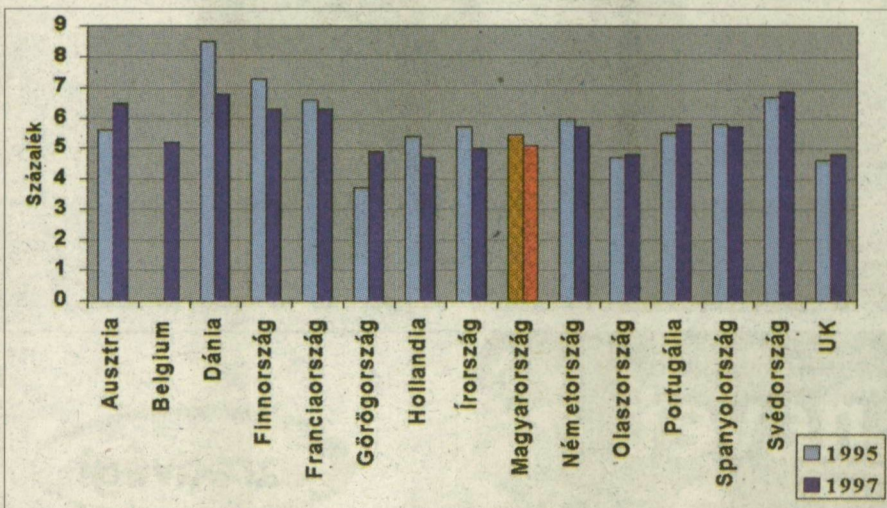
Tudósklub

Munkatársunktól

Göncz Árpád volt köztársasági elnököt hívták meg a Szegedi Akadémiai Bizottság tudósklubjának szerda esti beszélgetésére. A délután öt óraor kezdődő rendezvényen az érdeklődők kötetlen beszélgetést folytathatnak az idén leköszönt államfővel. Az est házigazdája Galambos Gábor egyetemi tanár, a tudósklub titkára.

A felsőoktatásról - számokban

Ki mennyit költ?

Finnszország 1,7; Ausztria 1,5; Írország 1,4; Dánia, Franciaország, Görögország, Hollandia és Spanyolország 1,2 százalékot költ egyetemre és főiskoláira, addig Magyarországon ez az arány mindössze

1 százalék (1997-es adatok). Nálunk kevesebb GDP-hányadot csak Olaszország és Portugália költ a felsőoktatásra. Ennek az az oka, hogy a felsőoktatási kiadások még akkor sem emelkedtek szá-

mottevően Magyarországon - mindvégig csak 1 százalék körül mozogtak -, amikor az oktatásra költött GDP-hányad 1991-1994 között 6 százaléknál magasabb volt. Igaz, akkor sem csökkentek jelen-

tősen, amikor az oktatási büdzsé 1995-ben a bruttó hazai termék 5 százalékára, majd az alá esett.

Érdekes a felsőoktatási kiadások megoszlása is. 1999-ben a 110 milliárd forintos büdzséből átlagosan közel 60 milliárdot személyi juttatásokra és azok járulékaire fordítottak a felsőoktatási intézmények, a kiadásokból hozzávetőleg 25 milliárd dologi, közel 10 milliárd felhalmozási jellegű, és még 5 milliárd sem jutott felújításra. Az egyetemen ezek a kiadások a következők: személyi juttatásra és járuléka közel 40 milliárd, dologra 17 milliárd, felhalmozási célokra hozzávetőleg 8 milliárd, felújításra 3 milliárd jutott. A főiskolákon a személyi jellegű kiadások közel 20 milliárdot, a dologi hozzávetőleg 8 milliárdot, a felhalmozás körülbelül 2 milliárdot, a felújítások kevesebb mint 1 milliárdot tettek ki.

(Forrás: dr. Katona Tamás, SZTE)

K. G.